

Vlaams
Parlement

stuk **2143** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 8 juli 2013 (2012-2013)

Gedachtewisseling

over het Vlaams Hervormingsprogramma 2013
in het kader van de Europa 2020-strategie

Verslag

namens de Commissie voor Economie,
Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie,
Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door mevrouw Martine Fournier

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden:

de heer Robrecht Bothuyne, mevrouw Martine Fournier, de heren Jan Laurys, Peter Van Rompuy;
de heren Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Chris Janssens;
de dames Patricia Ceysens, Lydia Peeters;
mevrouw GülerTuran, de heer Bart Van Malderen;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Goedele Vermeiren;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Kathleen Helsen, Griet Smaers, de heer Koen Van den Heuvel;
de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Katleen Martens, de heer Jan Penris;
de heer Filip Anthuenis, mevrouw Fientje Moerman;
mevrouw Kathleen Deckx, de heer Jurgen Vanlerberghe;
de dames Vera Celis, Helga Stevens;
de heer Lode Vereeck;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

INHOUD

1. Toelichting door de minister-president	4
2. Bespreking	7
Gebruikte afkortingen	10

De Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie organiseerde op haar vergadering van 27 juni 2013 een gedachtewisseling over het Vlaams Hervormingsprogramma 2013 in het kader van de Europa 2020-strategie met de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid.

1. Toelichting door de minister-president

Minister-president *Kris Peeters* licht drie elementen toe: het proces van het Europese semester en het Vlaams Hervormingsprogramma 2013, de Vlaamse cijfers inzake de Europese 2020-doelstellingen en de aanbevelingen van de Europese Commissie voor België voor het jaar 2013.

Het proces van het Europese semester situeert zich op vier niveaus: de Europese Commissie, de Europese Raad, de lidstaten en het Europees Parlement.

De Annual Growth Survey (AGS) lanceert het Europese semester en stelt de prioriteiten op EU-niveau voor economische groei en werkgelegenheid voor het komende jaar vast. De prioriteiten voor 2013 zijn de volgende: het voeren van een gedifferentieerd groeivriendelijk beleid van begrotingsconsolidatie, het normaliseren van de kredietverschaffing aan de economie, het bevorderen van groei en concurrentievermogen, nu en in de toekomst, het aanpakken van de werkloosheid en van de sociale gevolgen van de crisis en het moderniseren van het overheidsapparaat.

Het Alert Mechanism Report (AMR) is het startpunt van de procedure tot vaststelling van de macro-economische evenwichten. Het maakt deel uit van het sixpack. Op basis van de indicatorenlijst identificeert het de lidstaten die aan een diepgaander onderzoek zullen worden onderworpen. Dit rapport wordt opgesteld voor iedere lidstaat, behalve voor lidstaten zoals Griekenland die onder verhoogd toezicht staan na financiering door een van de Europese economische steunmaatregelen. België werd na het AMR van 2012 en van 2013 twee jaar op rij aan een diepgaander onderzoek (in-depth review) onderworpen.

Daarnaast zijn er de stabiliteits- en convergentieplannen van de lidstaten, gekoppeld aan de nationale hervormingsprogramma's. Ten slotte zijn er de landenspecifieke aanbevelingen (country-specific recommendations). Op 28 juni 2013 keurt de Europese Raad de landenspecifieke aanbevelingen goed. De volgende maanden zal er bilateraal overleg zijn met de Europese Commissie over de implementatie van die aanbevelingen.

Het uitgangspunt is dat Vlaanderen partner is in de EU 2020-strategie en in het proces van het Europese semester. In het kader van de EU 2020-strategie heeft Vlaanderen een eigen hervormingsprogramma met eigen streefcijfers uitgewerkt. Dat Vlaamse hervormingsprogramma maakt deel uit van het nationale hervormingsprogramma. Het is gebaseerd op ViA en op het Pact 2020. Dit programma is tot stand gekomen na breed overleg in de adviesraden. Met een jaarlijkse opvolging binnen het VESOC wordt gestreefd naar een breed draagvlak. In 2013 hebben ook de VVSG en de VVP voor het eerst, in een afzonderlijk hoofdstuk, een bijdrage geleverd aan het Vlaams Hervormingsprogramma.

Nieuw in het afgelopen jaar waren de bilaterale contacten tussen de Europese Commissie en de overheden van dit land. De regio's participeerden aan dat overleg. Met het overleg wil de Europese Commissie de uitvoering van de aanbevelingen opvolgen en duidelijkheid verschaffen rond een aantal thema's. Het Pact 2020 en ViA worden binnen EU-verband, bijvoorbeeld binnen het Comité van de Regio's, gezien als een good practice. Men hoeft volgens de minister-president dus niet schamper te doen over het Pact 2020 of over ViA.

Uit het overzicht van de EU 2020-doelstellingen op Vlaams, Belgisch en Europees niveau blijkt dat Vlaanderen inzake werkzaamheidsgraad, onderwijs, onderzoek en ontwikkeling en armoede ambitieuzere doelstellingen heeft geformuleerd dan België. Inzake klimaat en milieu kunnen de doelstellingen alleen in het Belgische verband worden geformuleerd. De gesprekken daarover zijn aan de gang.

De Vlaamse cijfers met betrekking tot de EU 2020-doelstellingen tonen aan dat de werkzaamheidsgraad licht gedaald is ten gevolge van de conjunctuur. Er is echter een positieve evolutie bij de 50-plussers, de 55-plussers en de personen met een handicap.

De uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling zijn sedert 2009 positief geëvolueerd. Die evolutie was het sterkst in de bedrijven.

Het aandeel van de vroegtijdige schoolverlaters is in 2012 verbeterd, in vergelijking met het jaar daarvoor. In vergelijking met 2009, het referentiejaar, was er wel een lichte achteruitgang. Het aandeel van het hoger onderwijs is verbeterd in vergelijking met vorig jaar en met het referentiejaar. Vlaanderen evolueert hier dus in de richting van de EU 2020-doelstellingen.

De armoede stabiliseert, maar neemt niet toe. Dat wordt gemeten aan de hand van een samengestelde indicator. Het objectief wordt nog niet gerealiseerd, maar de conjuncturele situatie is ook niet gunstig.

De broeikasgasemissies gaan in dalende lijn. Het verbruik van hernieuwbare energie neemt toe, maar het EU-doel is nog niet bereikt. Voor België moeten er nog specifieke doelstellingen worden vastgelegd. In 2011 is het energieverbruik met 5,7 percent gedaald in vergelijking met 2010. Dat hangt ook samen met de economische conjunctuur.

Er zijn positieve evoluties, maar er zijn ook aandachtspunten. Positief is dat O&O nu goed is voor 2,4 percent van het bbp, het hoogste cijfer ooit. Inzake onderwijs kan men vaststellen dat 45,3 percent van de mensen in de leeftijdsklasse tussen 30 en 34 jaar een diploma hoger onderwijs heeft. De cijfers inzake klimaat en energie evolueren vrij positief. De werkzaamheidsgraad daalt lichtjes. Dat is een verbeterpunt. Inzake de werkzaamheidsgraad van de 55-plussers hebben we inmiddels wel de kaap van de 40 percent gerond. Dat is het hoogste cijfer ooit. Het aandeel van de vroegtijdige schoolverlaters ligt op 8,7 percent. Dat is een stagnatie. Ook de armoede stagneert en er is zelfs een lichte stijging van de kinderarmoede.

Als men de situatie in Vlaanderen vergelijkt met die in België en in de EU27, moet men erkennen dat Vlaanderen het in EU-verband goed doet. Vlaanderen scoort beter dan het Europese gemiddelde inzake werkzaamheidsgraad, O&O, het aandeel van de vroegtijdige schoolverlaters, het aandeel gediplomeerden in het hoger onderwijs en de geïntegreerde indicator rond armoede. Inzake de emissies van broeikasgassen zitten we aan een vermindering tot een index van 88 in vergelijking met het referentiejaar 1990. Het EU-doel is een vermindering van het energieverbruik met 20 percent. Tegen 2016 wil Vlaanderen 9 percent energiebesparing realiseren in vergelijking met het gemiddelde finale energieverbruik in de periode 2001-2005. In vergelijking met 2000 is er echter een toename met 1 percent. Het aandeel van de hernieuwbare energie bedraagt 3,8 percent. Dat is minder dan het Europese gemiddelde.

Op 29 mei 2013 heeft de Europese Commissie zeven aanbevelingen voorgesteld voor België, waarvan de meeste ook relevant zijn voor Vlaanderen. Deze aanbevelingen worden goedgekeurd door de Europese Raad van 27 en 28 juni en formeel aanvaard door Ecofin op 9 juli 2013. Daarna gaan het nationale en het Vlaamse semester van start.

De eerste aanbeveling luidt dat er maatregelen moeten worden getroffen om het buitensporig tekort in 2013 te corrigeren en om uiterlijk in 2016 de middellangetermijndoelstelling te realiseren. De aanbeveling verwijst specifiek naar het treffen van expliciete coördinatieregelingen om te garanderen dat de begrotingsdoelstellingen bindend zijn op federaal en subfederaal niveau, binnen een planningshorizon op middellange termijn. In zijn antwoord verwijst Vlaanderen naar het begrotingsevenwicht voor 2013-2014, naar de zesde staatshervorming en de hervorming van de Bijzondere Financieringswet, naar de samenwerking met de federale overheid en de andere deelstaten, en naar het Auditdecreet en de BBC voor de lokale besturen.

De tweede aanbeveling heeft betrekking op het intensifiëren van de inspanningen om de kloof tussen de werkelijke en de wettelijke pensioenleeftijd te dichten. Op dit vlak heeft Vlaanderen al een aantal maatregelen genomen:

- systematische begeleidingsaanpak tot 58-jarigen;
- hervormde tewerkstellingspremie voor 50-plussers;
- verhoging feitelijke pensioenleeftijd van overheidspersoneel;
- besparing op personeelsgerelateerde kredieten van de Vlaamse overheid.

Een derde aanbeveling luidt dat de hervorming van de loonvormingsmechanismen, met inbegrip van de loonindexering, moet worden voortgezet om het concurrentievermogen te herstellen. Op dat vlak werd er op Vlaams niveau een aantal initiatieven genomen: een nieuw industrieel beleid met onder andere de Fabriek van de Toekomst, de daling van de loonkost van het Vlaamse overheids Personeel, de voorziene besprekingen in het kader van het competitiviteitspact, de stijging van het O&O-cijfer tot 2,4 percent van het bbp, de kredietverlening aan de ondernemingen en het stimuleren van het ondernemerschap.

De vierde aanbeveling stelt dat er structurele maatregelen moeten worden genomen om een betere concurrentie in de dienstensector te waarborgen. In dit verband wijst de minister-president op de versterking van de onafhankelijkheid van de VREG, het omzetten van de Europese Elektriciteits- en Gasrichtlijn, de grote switchgraad in de energiesector in 2012 en de toename van de eigen bevoegdheden inzake de distributienettarieven ten gevolge van de zesde staatshervorming.

De vijfde aanbeveling houdt verband met de verschuiving van belastingen op arbeid naar minder groeiverstorende belastingen, onder meer door onderzoek naar milieubelastingen en heffingen op bedrijfswagens. Dat is voornamelijk een federale bevoegdheid. Toch heeft ook de Vlaamse overheid een aantal maatregelen genomen, bijvoorbeeld een hervorming van de BIV en de vergroening van het wagenpark van de Vlaamse overheid. Er zijn ook nieuwe opportuniteiten door bijkomende Vlaamse bevoegdheden ten gevolge van de zesde staatshervorming.

De zesde aanbeveling luidt dat de prikkels die werken onaantrekkelijk maken, moeten worden gereduceerd door het handhaven van de verplichting om werk te zoeken en door ervoor te zorgen dat alle werklozen gepersonaliseerde bijstand aangeboden krijgen bij het zoeken van werk. Op dat vlak zitten er heel wat maatregelen in de pijplijn.

De zevende aanbeveling stelt dat er een duidelijke taakverdeling moet worden afgesproken tussen de federale en de gewestelijke overheden inzake het verminderen van de broeikasgasemissies, met name op het vlak van vervoer en van gebouwen. Ook op dat vlak zijn er heel wat maatregelen genomen.

Ten slotte dankt de minister-president de mensen van de administratie, met inbegrip van de Studiedienst van de Vlaamse Regering voor al het werk dat ze in dit verband geleverd hebben. Dat was realiseerbaar omdat men kon voortbouwen op ViA en op het Pact 2020.

Hij benadrukt dat de Europese directieven meer en meer het kader vormen voor een aantal discussies, ook in het Vlaams Parlement.

2. Bespreking

De heer *Johan Deckmyn* merkt op dat hij nooit schamper heeft gedaan over ViA of over het Pact 2020. Hij heeft zich echter wel kritisch getoond, en die kritische houding wil hij handhaven. Wie zich wel schamper uitliet over ViA was minister Lieten.

Zijn fractie betwijfelde of men er zou in slagen om de doelstelling van 3 percent voor O&O te halen. Op dit ogenblik bedraagt het cijfer 2,4 percent, tegen 2,12 percent in 2009. Gelooft de minister-president dat Vlaanderen de driepercentdoelstelling zal halen?

De werkzaamheidsgraad daalt, ondanks de genomen initiatieven. In 2010 bedroeg het cijfer nog 72,1 percent, en in 2012 was dat nog slechts 71,5 percent. Hoe schat de minister de toekomstige evolutie in?

De vijfde aanbeveling stelt dat er een verschuiving zou moeten zijn van de belasting op arbeid naar minder groeiverstorende belastingen. Een van de Vlaamse antwoorden was dat de zesde staatshervorming veel nieuwe opportuniteiten biedt. Aan welke opportuniteiten denkt men dan vooral?

Mevrouw *Martine Fournier* merkt een positieve evolutie op een aantal punten. Gezien de moeilijke economische tijden is het echter niet gemakkelijk om die positieve evolutie aan te houden. Hoe verloopt dit in andere landen?

De heer *Bart Van Malderen* ziet een aantal hoopvolle signalen. Ondanks de huidige crisisperiode houden overheid en bedrijven hun investeringen in O&O minstens op peil. Dat is een belangrijk element van de weerbaarheid van de Vlaamse economie en van de overheid.

Het cijfer voor armoede en sociale uitsluiting ligt in Vlaanderen op 15 percent. Dank zij de sociale zekerheid, gekoppeld aan een hoge activiteitsgraad, ligt dat wel lager dan het Europese gemiddelde van 24,2 percent. Het komt erop aan om dat cijfer voor een aantal groepen nog verder te laten dalen.

Inzake de werkzaamheidsgraad doet Vlaanderen het beter dan het EU-gemiddelde en dan België. Er is echter een ongunstige evolutie: de economische situatie en de herstructureringen leiden al geruime tijd tot een stijgende werkloosheid. Die situatie komt het hardst aan bij personen met niet-EU-nationaliteit. De aanbevelingen focussen echter alleen op de werkzaamheidsgraad van de 55-plussers, een punt waarop Vlaanderen het eigenlijk relatief goed doet. De arbeidsparticipatie van allochtonen ligt in Vlaanderen onder de 50 percent en dat cijfer verslechtert nog. Daarmee zitten we bij de slechtsten van de hele Europese Unie. Waarom is dat niet terug te vinden in de aanbevelingen?

De heer Van Malderen is het eens met de opmerking van de minister-president dat toekomstige beleids- en begrotingsmaatregelen meer en meer binnen dit kader zullen moeten passen. Daarom is het democratische gehalte van dat Europese kader net zo belangrijk. Op dit ogenblik zijn de Europese maatregelen niet zo succesvol. Vroeger konden landen zich herpakken door hun munt te devalueren. Dat is nu niet meer mogelijk. Door de voortdurende besparingen wordt in sommige landen elke aanzet van groei weggesaneerd. De werkloosheid loopt op en daardoor zakken de staatsinkomsten opnieuw en moet er opnieuw worden gesaneerd. Met de huidige Europese regelgeving waren de kanalen, de wegen, de spoorwegen en de havens, die mede aan de basis lagen van grote economische welvaart, er waarschijnlijk nooit gekomen. Men zou ervan uitgegaan zijn dat die investeringen te zwaar waren. Er is nood aan mogelijkheden om een herstart op Europees niveau

mogelijk te maken. Budgettaire discipline is belangrijk. Men moet echter het onderscheid maken tussen zuivere apparaatskosten aan de ene kant en sociale bescherming en investeringen aan de andere kant.

De heer *Robrecht Bothuyne* besluit dat deze regering een goed rapport kan voorleggen. Voor de punten waarop Vlaanderen minder goed scoort worden er bovendien enigszins gedateerde cijfers gehanteerd. Men dient te beseffen dat er ook daar een flinke stap vooruit gezet werd in 2011 en 2012.

De werkzaamheidsgraad blijft een belangrijke Belgische bezorgdheid. De cijfers voor de vrouwen zijn niet positief. Dat is moeilijk te correleren met de positieve cijfers van de oudere vrouwen die recent werden bekendgemaakt. Met de zesde staatshervorming wordt het doelgroepenbeleid een bevoegdheid van de regio's. Het is belangrijk om daar zo snel mogelijk werk van te maken.

De heer *Matthias Diependaele* vindt het positief dat Vlaanderen zelf een hervormingsprogramma indient bij Europa. Daarbij wordt er gestreefd naar een breed draagvlak, onder meer door het af te toetsen met de vakbonden.

De meeste cijfers zijn vrij positief. Gezien de economische crisis is het wel iets moeilijker om de doelstellingen inzake werkzaamheidsgraad te halen. Inzake O&O realiseren we het hoogste cijfer ooit. Deze evolutie moet echter gerelativeerd worden omdat ook het bbp heel weinig stijgt. Hij suggereert dat minister van Innovatie Lieten ervoor zou zorgen dat de VRWI haar oefening van enkele jaren geleden nog eens zou herhalen.

Hij is het eens met de opmerking van de heer Van Malderen over de werkzaamheidsgraad bij allochtonen. Hij merkt wel op dat dit opgenomen is in het Vlaams Hervormingsprogramma.

Het Vlaams Hervormingsprogramma houdt rekening met de Europese aanbevelingen. De Europese Commissie stuurt het ontwerp van landenspecifieke aanbevelingen altijd door naar de lidstaten. Op dat ogenblik is het nog mogelijk om amendementen in te dienen. Vorig jaar was er discussie over de vraag of Vlaanderen de streefcijfers al dan niet zou aanhouden. Vlaanderen wilde toen bindende streefcijfers en de andere deelstaten niet. Is er toen een Vlaamse input geweest bij de amendementen die op federaal niveau werden ingediend?

Op de vraag van de heer Deckmyn antwoordt minister-president *Kris Peeters* dat er zeker bijkomende inspanningen nodig zullen zijn om het streefcijfer van 3 percent inzake O&O te halen.

Niet alleen Vlaanderen heeft een eigen hervormingsprogramma laten opnemen in het nationaal hervormingsprogramma, ook de andere deelstaten hebben dat gedaan.

De minister-president gaat even in op de cijfers in de andere deelstaten. De werkzaamheidsgraad lag in Vlaanderen op 71,5 percent. Dat kwam neer op een lichte daling. Dat heeft natuurlijk te maken met de conjunctuur. In Wallonië lag de werkzaamheidsgraad echter op 62,3 percent en in Brussel op 58,4. Het gemiddelde van de EU27 ligt op 68 percent. Vlaanderen scoort op dit vlak dus vrij goed.

Op de vraag van mevrouw Fournier antwoordt hij dat er doorgaans vergeleken wordt met het gemiddelde van de EU27. De administratie is graag bereid om cijfers te bezorgen over de situatie van de afzonderlijke lidstaten.

Armoede blijft een aandachtspunt, en kinderarmoede in het bijzonder. Gezinnen met kinderen en alleenstaanden vragen bijzondere zorg. Dit is een complexe situatie. Men kan niet in oneliners spreken.

Er werden middelen uitgetrokken voor het verhogen van de werkzaamheidsgraad van jongeren en allochtonen. De Vlaamse Regering heeft dus aandacht voor die doelgroepen. De bijkomende beleidsinitiatieven kunnen voor verbetering zorgen. Dergelijke zaken vergen echter wat meer tijd.

De heer *Johan Deckmyn* antwoordt dat Vlaanderen zich niet mag blindstaren op de situatie in Wallonië of in Brussel, of in het buitenland. We moeten vooral proberen om het beter te doen dan de eigen cijfers in het verleden.

Hij heeft geen antwoord gekregen op zijn vraag over de verschuiving van belastingen op arbeid naar minder groeiverstorende belastingen. Welke opportuniteiten biedt de zesde staatshervorming op dat vlak?

Minister-president *Kris Peeters* antwoordt dat voor bepaalde doelgroepen een meer omvattend beleid mogelijk wordt. Vlaanderen zal echter niet de bevoegdheid hebben om generieke loonkostenverlagingen door te voeren. Over de jobkorting zegt hij dat die de personenbelasting als instrument heeft en niet de loonlasten. Een jobkorting is volgens hem geen goed idee, tenzij het netto-inkomen zou verhogen door een korting in de personenbelasting, die zou doorgerekend worden naar een vermindering van de werkgeversbijdrage. Daarover zou men een akkoord kunnen zoeken met de sociale partners in Vlaanderen. Het is echter niet mogelijk om in Vlaanderen algemeen bindende cao's af te sluiten.

Patricia CEYSENS,
voorzitter

Martine FOURNIER,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AGS	Annual Growth Survey
AMR	Alert Mechanism Report
BBC	beleids- en beheerscyclus
bbp	bruto binnenlands product
BIV	belasting op inverkeerstelling
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
Ecofin	Raad van Ministers van Economische Zaken en Financiën (van de Europese Unie)
EU	Europese Unie
EU27	Europese Unie 27 lidstaten (vanaf 1 januari 2007)
O&O	onderzoek en ontwikkeling
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
ViA	Vlaanderen in Actie
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
VRWI	Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten